

УДК: 371. 3: 811. 111

А.П. МАРТИНЮК, Н.М. ТИШКО

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УКЛАДАННЯ ПОСІБНИКА З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ КОМП'ЮТЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Резюме. У статті представляється навчальний посібник з англійської мови для комп'ютерних спеціальностей та доводиться його ефективність для студентів напряму «Комп'ютерна інженерія».

Ключові слова: студенти технічних спеціальностей, структурування навчального матеріалу, комп'ютерні спеціальності, методичні засади, комунікативний підхід.

Постановка проблеми. Навчання іноземних мов потребує від викладача досконалого володіння мовою, а також професійної майстерності в організації навчальної діяльності студентів з оволодіння іншомовною діяльністю. Процес навчання реалізується завдяки зусиллям двох його учасників – викладача і студента. Щодо керування цим процесом, визначення його стратегії і тактики, тут головна роль належить викладачеві.

Нині роль іноземної мови в діяльності випускників вищих навчальних закладів збільшується, оскільки зростають професійні та науково-професійні зв'язки з зарубіжними спеціалістами. Вивчення світових стандартів, кращих технологічних досліджень пов'язано з високоякісним перекладом технічної, економічної, фінансової документації та інформаційної літератури. Крім того, нерідко виникає необхідність безпосереднього обміну науково-технічною інформацією.

Сучасний стан міжнародних зв'язків України, вихід її у європейський та світовий простори, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії вимагають радикальних змін у галузі навчання іноземних мов, зокрема англійської мови, бо зараз англійська мова визнана мовою міжнародного спілкування [3, 115].

Важливим чинником успіху є розуміння того, що мова найкраще засвоюється тоді, коли студентам пропонується індивідуальна методична увага й участь, які ґрунтуються на аналізі особистісних навчальних потреб і відповідальності. І зрештою, однаково вирішальним і важливим чинником успіху вивчення мови є забезпечення навчального процесу видами та типами діяльності, що сприяють використанню мови. Комунікативна спрямованість у навчанні іноземних мов – це створення умов для мовленнєвої взаємодії [4, 85].

Ніхто не може заперечити, що найефективніше вивчати іноземну мову в країні її носіїв. Однак, для досягнення максимальної ефективності навіть в умовах іншомовного середовища вивчення мови повинно мати системний характер. Звичайно, від мовного середовища значною мірою залежить методика викладання, структура і, передусім, методичні засади укладання того чи іншого посібника.

Слід зауважити, що навіть прекрасні зарубіжні посібники часто виявляються малоефективними, нецікавими або навіть занадто заплутаними. Тому багато зарубіжних спеціалістів усе більше схилиються до думки, що навчальні посібники з іноземних мов повинні укладатись у країні, в якій їх будуть застосовувати, оскільки тоді будуть враховані національні особливості, менталітет нації, специфіка системи освіти тощо.

Саме недостатня кількість наявних посібників з англійської мови для студентів технічних спеціальностей змушує окремих фахівців займатись укладанням власних навчальних видань.

Особливе місце займають у наш час посібники іноземними мовами, де домінує головна мета: як навчити студентів використовувати іноземну мову у своїй майбутній щоденній практичній професійній діяльності. Досягнення даної мети забезпечується глибиною методичної думки, продуманої методики і старанною його розробкою, які й закладені в основі підручника чи посібника.

Саме такі вимоги намагалися задовольнити А.П. Мартинюк, Н.П. Киселюк та Н.М. Тишко – автори рекомендованого Міністерством освіти і науки України навчального посібника з англійської мови **“Dealing with Computers”**, розробленого відповідно до програми з англійської мови за професійним спрямуванням і призначеного для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Комп'ютерна інженерія». Посібник розроблено для студентів, які згідно за навчальною програмою вивчають програмування, комп'ютерну логіку, інженерію програмного забезпечення, алгоритми та методи обчислень та інші фахові дисципліни. Слід підкреслити, що основною передумовою, а, вірніше, потребою створення даного посібника є передусім недостатня кількість у даний час в Україні будь-якої фахової літератури зі згаданого напряму на англійській мові. Тим більше, коли мова йде про систематизовану подачу відповідного навчального матеріалу.

Аналіз попередніх досліджень. Проблема відбору та структурування навчального матеріалу з іноземної мови вважається однією з найскладніших та найменш вивчених в методиці опанування іноземною мовою. Багато видатних методистів (М. Біболетова, І. Бім, І. Берман, В. Бухбіндер, Г. Вороніна, Н. Гальськова, А. Кліментенко, Б. Лапідус, А. Миролубов, З. Нікітенко, Е. Пасов, І. Рахманов, В. Сафонова, В. Скалкін, Е. Соловцова, Г. Уайзер, В. Маєр, В. Зідетіб та ін.) зверталися до її дослідження.

Метою статті є представити навчальний посібник з англійської мови для комп'ютерних спеціальностей та довести його ефективність для студентів напряму «Комп'ютерна інженерія».

Виклад основного матеріалу. Першочерговим завданням системи навчання іноземної мови студентів немовних вищих навчальних закладів є оптимальний відбір навчального матеріалу та його раціональна організація, оскільки, згідно з результатами психолінгвістичних досліджень, успішне оволодіння студентами іншомовним матеріалом значною мірою залежить від розподілу його обсягу та змісту у навчальному процесі.

Пропонований навчальний посібник призначений для студентів I-II курсів комп'ютерних спеціальностей, які володіють основами граматики англійської мови, лексичним мінімумом в обсязі програми загальноосвітньої школи та навичками усного мовлення. Посібник розрахований на 3 семестри аудиторних занять і покликаний

поповнити знання студентів комп'ютерних спеціальностей професійною лексикою, збагатити їх словниковий запас та підготувати до подальшого вивчення адаптованої та оригінальної літератури за фахом.

Посібник складений на основі комунікативного принципу вивчення іноземної мови і ставить за мету:

- об'єднати лексику та граматику за тематичним принципом;
- розвивати навички читання та перекладу фахової літератури;
- контролювати засвоєння мовного та мовленнєвого матеріалу та запобігати типовим граматичним помилкам.

Посібник складається з 8 модулів, кожний з яких містить 4 або 5 тем, які включають в себе базовий текст (призначений для закріплення активної лексики певної теми) з активним тематичним словником та текст (для індивідуальної роботи студентів) для самостійного опрацювання, які наочно ілюструють функціонування у мові лексичних одиниць, що вивчаються; умовно-комунікативні та комунікативні тренувальні вправи для засвоєння лексики та граматики активного словника.

Завдання-тести пропонуються у форматах, що відповідають міжнародним екзаменам на рівні володіння англійською мовою, які передбачені програмою „Англійська мова за професійним спрямуванням”.

Підбір текстів за фахом з наступним їх опрацюванням здійснювався авторами протягом багатьох років у періоди науково-практичної і викладацької роботи у вищому навчальному закладі.

До кожного розділу розроблені лексико-граматичні вправи для засвоєння і закріплення основних граматичних явищ англійської мови і лексичного мінімуму, які є необхідними для самостійної роботи над англійською технічною літературою за спеціальністю. Навчальний посібник передбачає повторення деяких розділів граматики, відомих студентам зі шкільного курсу навчання. Однак повторення граматики відбувається на матеріалі спецтекстів з урахуванням особливостей науково-технічного стилю мови. Система вправ спрямована на розвиток навичок перекладу, анутовання і реферування оригінальної літератури за зазначеним вище напрямом. Структура посібника розроблена з дотриманням кредитно-модульної системи та елементів програмного навчання підготовки бакалаврів у вузах. Для контролю знань студентів до кожної частини розроблені контрольні тестові завдання.

Слід особливо акцентувати, що при такій структурі посібника основна увага звертається передусім на практичне використання іноземної мови, на відпрацювання навичок для вмілого практичного застосування набутих знань перш за все із лексики, граматики і мовлення, а це, як відомо, передбачає розвиток усіх чотирьох основних навичок мовленнєвої діяльності одночасно.

Досвід навчання іноземної мови показує, що у реальному житті усі види мовленнєвої діяльності настільки тісно інтегруються, що цілком природним і закономірним є моделювання їх усіх на занятті, що дає можливість зробити його цікавим, різноманітним і комунікативним. Така інтеграція і взаємопроникнення усіх видів мовленнєвої діяльності повністю виправдовує себе: одна навичка підсилює іншу; ми вчимося розмовляти, частково моделювати те, що чуємо чи вивчаємо, а писати те, що читаємо. Це і є підтвердженням того, що писемна і розмовна мови часто так тісно пов'язані між собою, що ігнорувати цим взаємозв'язком неможливо. Крім того, звертаючи увагу насамперед на те, що ми можемо зробити з мовою, а вже потім на мовні форми, ми мусимо вдаватися на занятті до всіх видів мовленнєвої діяльності. Отже, сприйняття і відтворення мови – це одне нерозривне ціле.

Навчати ж граматики, на наше переконання, потрібно не формально, а функціонально. Тому пропонуються такі різні лексичні та граматичні вправи, як, наприклад: доповніть чи закінчіть речення, введіть правильну граматичну форму, складіть речення з поданих слів чи виразів, перетворіть речення, вживши іншу часову форму дієслів тощо.

При укладанні посібника автори дотримувалися наступних методичних засад: традиційні тексти не повинні бути занадто об'ємними та не містити надто багато статистичного матеріалу; їх доволі стандартна комунікативна тематика повинна давати більше уявлення про дійсні реалії життя, не обминаючи висвітлення проблемних ситуацій, не знижуючи тим самим до мінімуму мотивацію навчання та можливості для розвитку комунікативних навичок; повинна бути достатня кількість лексико-граматичних та комунікативних вправ для ефективного засвоєння навчального матеріалу, з виходом на рівень комунікації; повинен бути наявний чіткий системний підхід до взаємозв'язку між граматиною, лексичним матеріалом, тренувальними вправами, базовим текстовим матеріалом та ін.

Дотримання рекомендованої структури та основних науково-методичних вимог, які ґрунтуються на численних дослідженнях з цієї проблеми, дозволять укласти підручник чи навчальний посібник нового покоління і належного науково-методичного рівня.

Висновки. Реалізація нової освітньої політики, основні принципи якої проголошені Державною національною програмою «Освіта» (Україна XXI століття), вимагає спеціаліста, який володіє високим професіоналізмом і творчим потенціалом, здатного не тільки успішно працювати в умовах нових ринкових відносин, а й посісти провідні позиції в інтелектуально-культурному авангарді суспільства. Нові цільові установки, викладені в програмі, вимагають застосування нових технологій навчально-виховної діяльності у вищих навчальних закладах, переходу на нові системи підсумкової й поточної оцінки знань студентів, їхньої готовності до практичної професійної діяльності. На нашу думку, навчальний посібник з англійської мови для комп'ютерних спеціальностей «Dealing with Computers» відповідає вимогам цієї програми.

Перспективою подальшого дослідження є представлення та аналіз системи вправ для поточного та підсумкового контролю знань студентів комп'ютерних спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В.І. Дидактика / В.І.Бондар. – К.: Либідь, 2005. – 262 с.
2. Паламарчук В.Ф. Форми і методи навчання у закладах нового типу / В.Ф. Паламарчук. – К.: Плеяда, 2006. – 324 с.
3. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І.Слєпкань. – К.: НПУ, 2000. – 210 с.
4. Сохор А.М. Логическая структура учебного материала. Вопросы дидактического анализа / А.М. Сохор. – М.: Педагогика, 1974. – 192 с.
5. Уман А.И. О структурировании знаний и организации заданий в учебном материале / А.И. Уман // Проблемы школьного учебника. – Вып. 12. (О специфике учебников математики, физики, астрономии, черчения и трудового обучения). – М., 1983. – С. 15-28.
6. Projects for Ecological and Cooperative Educational (P.E.A.C.E.): Reports from the Meeting March 7-10, 1994 Komhaug-Norwegian Peace Centre. Ed. by Eva Nordland. – Sweden, 12.

А.П. МАРТЫНЮК, Н.Н. ТЫШКО. МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ НАПИСАНИЯ ПОСОБИЯ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ КОМПЬЮТЕРНЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Резюме. В статье представляется учебное пособие по английскому языку для компьютерных специальностей и доказывается его эффективность для студентов направления «Компьютерная инженерия».

Ключевые слова: студенты технических специальностей, структурирование учебного материала, компьютерные специальности, методические основы, коммуникативный подход.

A.P. MARTYNIUK, N.M. TYSHKO. METHODOLOGICAL ASPECTS OF DEVELOPMENT OF COURSE BOOK IN ENGLISH FOR STUDENTS OF COMPUTER SPECIALISM

The summary. The course book in English for students of computer specialism is represented in the article. It is proved that the book is effective for students of the specialism “Computer Engineering”.

Key words: the students of engineering specialism, structuralization of teaching materials, computer specialism, methodological aspects, communicative approach.

Одержано редакцією 27.06.2014 р.

УДК: 378. 011. 3 – 051: 004

І.С. ВОЙТОВИЧ

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ НА ОСНОВІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Резюме. У статті розкрито причини та перспективи створення та удосконалення професійно орієнтованої освітньої технології підготовки майбутніх учителів інформатики, яка складається з: навчального середовища; досягнень науки та техніки, впливу соціуму. Розроблено спосіб проектування і впровадження професійно орієнтованої освітньої технології підготовки майбутніх учителів інформатики; описано модель рівнів їх професійної підготовленості.

Ключові слова: методична система, майбутні учителі інформатики, професійно орієнтована технологія навчання

Постановка проблеми в загальному вигляді. Практика підготовки фахівців у вищих навчальних закладах України потребує розв'язання проблеми підвищення якості освіти, чому може сприяти проектування нової освітньої технології підготовки конкурентоспроможних фахівців. Перед дидактикою постали завдання виявити умови, котрі перешкоджають такому переходу, виробити концепції і технології, що дадуть змогу такий перехід здійснити.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботах Андрушенка В.П. [9], Дорогих Р.В. [4], Зеєра Е.Ф. [5], Зязюна І.А. [9], Карташової Л.А. [6], Козлакової Г.О. [7], Сисоєвої С.О. [9], Федосенко В. [11], Хлебнікової Т.М. [10], Цирельчук М. [11] представлено перспективи професійно орієнтованої технології навчання, яка забезпечує професійну спрямованість педагогічного процесу і може бути реалізована в умовах особистісно орієнтованого навчання. Найважливішими вихідними положеннями професійно орієнтованої технології навчання є нерозривність процесів засвоєння фундаментальних знань і формування професійних умінь, а також послідовність розвитку розумових здібностей і формування професійної спрямованості особистості. Вважаємо такий підхід перспективним і для підготовки майбутніх учителів інформатики.

Виділення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми, якій присвячується зазначена стаття. Дослідження теоретичних і прикладних аспектів проектування професійно орієнтованої технології підготовки майбутніх учителів інформатики зумовлені певними суперечностями як у психолого-педагогічній теорії, так і в педагогічній практиці [2]. Підготовка майбутніх учителів інформатики у практичній діяльності вищих навчальних закладів здійснюється як процес, під час якого студент розглядається як об'єкт педагогічних впливів, навчання продовжує бути набором стандартних методів вищої освіти (лекції, семінари, практичні,